

Velika jedrska elektrarna je bila prevelika za Jugoslavijo

Gospod Aleksander Mervar je v Sobotni prilogi 2. 12. 2023 obširno pojasnil možen razvoj elektroenergetskega sistema v Sloveniji. Ima svojski pogled na slovensko energetiko. Legendarna je njegova preroška izjava: »*Elektrika bo draga kot hudič!*«, le nekaj mesecev kasneje se je uresničila.

V Zvezi ekoloških gibanj ZEG se popolnoma strinjamo z mnogimi njegovimi ugotovitvami, le njegove naklonjenosti jedrski energiji ne delimo. Nasprotujemo brezglavemu odločanju o gradnji nove jedrske elektrarne, čeprav je podpora jedrskemu hazardu pragmatična.

Jedrska elektrarna NEK dnevno obrne milijon evrov, ki jih elektro-špekulanti, med katere se je uvrstil tudi sedanjí predsednik vlade, še nekajkrat oplemenitijo. Morda je zato jedrski energiji naklonjen tudi prof. dr. Alojz Poredoš, kot sledi iz njegove splošne podpore morebitni novi nuklearki, Pisma bralcev 16. 12. 2023. Zlasti nenavadna pa je njegova podpora malim modularnim reaktorjem (SMR), ki jih jedrske velesile razvijajo že 70 let in so še vedno v razvoju. Načrtovati energetska oskrbo do leta 2030 na tehnologijah, ki bodo morda nekoč komercialno primerne, je utopija. Tudi on, kot mnogi drugi, navaja stare jedrske mite, ki so že vsi razbiti.

Uredba (EU) 2018/842 določa obveznosti za obdobje od 2021 do 2030 o zmanjšanju emisije toplogrednih plinov za 30 % pod ravni iz leta 2005. Mnoge države se temu cilju približujejo. Slovenija se oddaljuje.

Vlada in jedrska skupnost namenjata vse napore v gradnjo novih nukleark in prepričevanje javnosti o nujnosti takojšnje odločitve. Ampak do leta 2030 ni niti teoretičnih možnosti za priklop novih nukleark v omrežje. Jedrska energija ne more pomagati k uresničevanju podnebnih ciljev 2030. Lahko pa zelo škoduje, saj ovira naložbe v obnovljive vire (OVE). Le zakaj se mudi z odločitvijo o nuklearki, če odmislimo morebitne osebne interese?

NEK proizvaja približno 20 % elektrike za slovenski trg oziroma 5 % celotne energije, porabljene v Sloveniji. Še domača drva dajejo več energije kot jedrska elektrarna. Trikrat močnejši jedrski objekt, sicer Sloveniji cenovno nedostopen, bi proizvedel zgolj 15 % vse koristne energije. Ostalih 85 % bi bilo treba proizvesti iz OVE. Ali bi država imela dovolj sredstev za razvoj OVE, če bi vse, kar ima, in še več, vložila v jedrske objekte? Kaj pa šestkrat močnejši jedrski objekt, o katerem se govori? Jedrsko naložbo naj bi financirali tuji investitorji, verjetno za ustvarjanje svojega dobička in ne za zagotavljanje energijske oskrbe Slovenije. Očitno potrebujejo tuji investitorji Slovenijo za svoje kapitalske naložbe in ne za ustvarjanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

afee

Potrebno je zmanjšanje rabe energije in povečanje obnovljivih virov energije. Dobrodošel bi bil načrt zmanjševanja 3 % do 5 % rabe energije letno. Za doseganje energijske neodvisnosti rabimo energijo iz domačih virov.

Kaj pa OVE? Takoj lahko začnemo graditi plavajoče sončne elektrarne (P-SE) na zaježitvah hidroelektrarn. Vsa soglasja in dovoljenja se že pridobljena, vsa infrastruktura zgrajena. V treh letih lahko ob obstoječih HE, postavimo P-SE z letno proizvodnjo 3,7 TWh elektrike (približno toliko dobimo zdaj iz TE), letna proizvodnja HE v višini 4,5 TWh bi bila povečana na skupno proizvodnjo 8,2 TWh. Brez vlaganja v infrastrukturo, saj je vse potrebno že zgrajeno. Sonce in voda sta odlična soplesalca, podnevi sonce, ponoči voda, brez hranilnikov elektrike. Kar je najlepše, po treh letih obratovanja bi se naložba povrnila in zagotovila sredstva za naslednji naložbeni cikel.

Nejedrska skupnost opozarja na jedrske napake in usmerja na pravo pot sonaravne družbe. Prihodnost je v energijski neodvisnosti in ne v jedrski odvisnosti.

Zveza ekoloških gibanj Slovenije-ZEG

Matjaž Valenčič